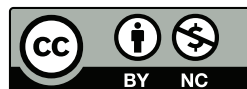

Mario Bursik, arhivist
Martina Badanjak, arhivist
Državni arhiv u Sisku
Frankopanska 21, Sisak

Entuzijizam zvan DASKA: Povijest Dramskog Amaterskog Studentskog KAZALIŠTA 1976. – 1989.

Izvorni znanstveni rad

Izvadak

U radu se iznosi kratak pregled kulturnih zbivanja u gradu Sisku 1970-ih i 1980-ih godina, s naglaskom na kazališnu i dramsku kulturu. U kontekstu tih događanja 1976. dolazi do osnivanja dramske amaterske družine DASKA. U radu družine su analizirane tri etape. Prva etapa je okarakterizirana osnutkom družine i njezinim odmakom od već postojećih kulturnih institucija u gradu Sisku. Druga etapa započela je proširenjem kruga članova i suradnika družine čime se počinje eksperimentirati s onim dramskim izričajem koji će kasnije postati karakterističan za rad Daske. Treća etapa, koja se može smatrati ključnom, okarakterizirana je porastom članstva i publike kroz produkciju velikog broja predstava i nastupa. U posljednjoj fazi definirane su stilske i kulturne značajke družine koje su nadišle okvire kazališta, pa se sveobuhvatnu scenu okupljenu oko Daske može promatrati kao autohtoni kulturni pokret u gradu Sisku. Završni dio rada daje kratak pregled rada Daske nakon 1989. godine. Prilozi radu su popis predstava sa sudionicima te popis članova Daske.

Ključne riječi: DASKA (Sisak), kazalište, kultura, Sisak, amatersko kazalište

Metodološki okvir – istraživanje i izazovi

Istraživanje kulturnoga djelovanja amaterske dramske družine DASKA smješteno je u širi kontekst razvoja kulture u gradu Sisku i okolici tijekom posljednjih dvaju desetljeća socijalističkoga razdoblja. S obzirom na oskudnu dostupnost institucionalno sačuvanih izvora istraživanje se temelji na interdisciplinarnom metodološkom pristupu koji uključuje kombinaciju proučavanja arhivskih izvora, usmene povijesti i analize tiskanih medija. Cilj je rekonstruirati djelovanje DASKA-e kao važnog, iako često zanemarenoga, aktera lokalne kulturne scene te sagledati njezin odnos prema dominantnim kulturnim i političkim matricama vremena. Istraživački je zadatak ispitati je li fenomen DASKA-e produkt kulturnog krajobraza Siska ili se on izgradio kao alternativa institucionalnoj kulturnoj sceni u Sisku.

Istraživanje kulturnih zbivanja u gradu Sisku i okolici tijekom 1970-ih i 1980-ih godina obilježeno je problemom nedostatka dostupnih povijesnih izvora. Prvenstveno je riječ o djelomično sačuvanom arhivskom gradivu i nepotpunim fondovima, zbog čega je otežano prikazati cjelovitost kulture u Sisku u tom razdoblju. Dokumentacija sačuvana u arhivskom fondu Skupština općine Sisak, koja se odnosi na kulturu, sporadična je, dok fond Samoupravne interesne zajednice u kulturi Općine Sisak (SIZ kulture) uopće nije sačuvan. Fondovi kulturnih institucija poput Doma kulture i Pionirskog doma također su djelomično sačuvani, a za razdoblje od sredine 1970-ih do 1990-ih sačuvan je tek malen broj dokumenata.

Stručna literatura o dramskom amaterizmu u Hrvatskoj rijetka je i može se reći da je tema slabo zastupljena u hrvatskoj historiografiji. Monografija *Kulturne politike i kulturne prakse u gradu Sisku 1945. – 1965.*, autora dr. sc. Vlatka Čakširana, predstavlja jedinu konkretnu studiju kulturnih zbivanja u gradu Sisku i okolnoj regiji tijekom socijalističkoga razdoblja. Budući da obuhvaća ranije razdoblje, ova je knjiga posebno važna za razumijevanje kulturnoga, institucionalnoga i povijesnoga konteksta grada Siska te općenito historiografsko pozicioniranje teme unutar lokalne kulture u Sisku.

Kako bi se upotpunila slika, potrebno je koristiti tiskovine (prvenstveno sisački list *Jedinstvo*) koje nude uvid u kulturna zbivanja u Sisku i regiji koja mu je gravitirala kao industrijskom i kulturnom centru. Uz tiskane izvore važno mjesto zauzimaju osobna sjećanja i privatni arhivi članova DASKA-e, posebice onih koji su kao autori i akteri sudjelovali u radu družine. Ipak, proučavanjem rijetko sačuvanih dokumenata s medijskim prikazima i usmenim svjedočanstvima moguće je rekonstruirati povijest družine DASKA u krajobrazu sisačke kulturne scene.

Iako suočeno s metodološkim izazovima zbog fragmentarnosti izvora, ovo istraživanje pokazuje kako je moguće izgraditi koherentnu povijesnu naraciju jedne nezavisne dramske družine korištenjem raznovrsnih izvora i metoda. Usmena povijest, iako zahtjevna zbog subjektivnosti, ovdje je ključna za razumijevanje unutarnje dinamike družine, njezine estetske orijentacije i odnosa prema društvu i ideologiji svoga vremena.

DASKA se kroz ovakvu analizu ne promatra samo kao kulturni fenomen, već kao zrcalo širega ideološkog i društvenog okvira Hrvatske toga vremena, unutar kojega su se definirali odnosi između amaterske umjetnosti, političke kontrole i lokalnoga identiteta.

Kazališna scena grada Siska 1970-ih i 1980-ih u kontekstu kulturne politike Općine Sisak

Kazališna kulturna scena u Sisku, posebice ona institucionalna, tijekom 1970-ih godina obilježena je brojnim političkim, upravnim i stvaralačkim problemima naslijeđenim iz ranijih razdoblja. Razvoj popularne kulture, a pod njezinim utjecajem i dramskoga amaterizma koji je njome inspiriran, nametnuo je potrebu da se naslijeđeni problemi u kulturi prevladaju relativno brzo kako bi institucionalni oblici kulturnoga rada zadržali svoju relevantnost i prisutnost u društvu.

U monografiji *Kulturne politike i kulturne prakse u gradu Sisku 1945. – 1965.* jedan od zaključaka upravo je konstatacija kako je došlo do svojevrzne konfrontacije institucionalne i popularne kulture (koja se najviše iskazivala kroz amaterizam, a što je bilo uzrokovano nedostatcima u provedbi kulturne politike¹).

U kontekstu ovoga rada o povijesti DASKA²-e, kada se govori o umjetnosti i kulturi, ponajviše je riječ o dramskoj umjetnosti, u manjoj mjeri i glazbenoj umjetnosti. Povijesna problematika drugih vidova umjetnosti (likovna umjetnost, kiparstvo, književnost, muzejski i knjižnični rad te drugi oblici umjetnosti) prisutnih u gradu Sisku nadilaze opseg ovog rad. Dalje u tekstu kada se spominje pojam kulture on se u prvom redu odnosi na dramsku kulturu, osim ako nije izričito navedeno. Vrijedi napomenuti kako se u radu termin „dramska kultura“ odnosi na uži pojam samoga nastupa i izvedbe samih predstavi, kao i njihovo nastajanje, dok je pojam „kazališna kultura“ nešto širi i odnosi se na produkcijsku i institucionalnu odrednicu. Također su poštovani nazivi i termini koje su koristile grupe i institucije koje su tada djelovale jer su u obrađenom razdoblju korištena oba termina.

Pokušaj rješavanja nagomilanih problema u kulturi pokrenuo je Općinski komitet Saveza komunista Hrvatske Sisak (dalje u tekstu OK SKH Sisak) 1966. godine osnivanjem privremene Komisije za idejna kretanja u obrazovanju, prosvjeti, nauci i kulturi (dalje u tekstu Komisija)³. Komisija je u počecima svoga rada sastavila niz izvještaja, analiza i prijedloga koji ukazuju na tadašnje probleme u kulturi za koje su ponuđena neka rješenja. Komisija je u svom radu surađivala sa zaposlenicima iz ustanova iz područja kulture (Dom kulture, Kinopoduzeće, Željezara Sisak, Muzej Sisak, Pionirski dom itd.) te predstavnicima društveno-političkih organizacija (dalje u tekstu DPO) koji su zaduženi za pitanja kulture (Socijalistički savez, OK SKH Sisak, Savez omladine itd.). Na inicijalnom sastanku od 6. i 10. listopada 1966. naglašeni su sljedeći problemi u kulturi Općine Sisak:

- Kulturna djelatnost u gradu zaostaje za potrebama, mogućnostima i razvojem ostalih područja unatoč napretku u nekim ustanovama.
- U gradu nije izgrađena dugoročna i svestrana kulturna politika i ne unapređuje se kulturna djelatnost prema stvarnim potrebama.

1 Čakširan, V. *Kulturne politike i kulturne prakse u gradu Sisku 1945. – 1965.*, Plejada, Zagreb, 2022., str. 285.

2 Dramsko Amatersko Studentsko Kazalište

3 Uloga Komisije bila je i pokušaj rješavanja problema u obrazovanju koji su bili prisutni na razini Općine Sisak. Problematika kulture samo je jedan od fokusa rada spomenute Komisije.

- Dosad je bilo premalo rasprava o kulturnoj djelatnosti u DPO-ima.
- Osjeća se nedostatak šireg društvenog tijela za kulturnu djelatnost.
- Pomanjkanje stručnoga kadra u nekim ustanovama.
- Nedostatak objekta za kulturne aktivnosti i loše stanje postojećih objekata.
- Zbog nedostatka adekvatnoga priznanja amaterizma iz hobija ima sve manje.
- Nedostatak financiranja.
- Premalo se traži i koristi mišljenje javnosti i radnih ljudi o programu i kvaliteti.⁴

Prijedlozi rješavanja navedenoga niza problema bili su sveobuhvatni (ali teško provedivi), među kojima se ističu: potreba za izradom dugoročne koncepcije kulturne politike i razvoja kulture, zalaganje za poboljšanje materijalnoga položaja (ustanova i kadrova), izgradnja novih objekata i adaptacija postojećih te pokušaj širenja kulturnih aktivnosti izvan gradova putem DPO-a. Centraliziranost kulture u gradovima (što je naročito bilo izraženo u Sisku) bila je jedan od vodećih problema službene kulturne politike koji se neće riješiti u razdoblju socijalizma, pa niti kasnije. Grad Sisak je u razdoblju socijalizma obilježen snažnim industrijskim i demografskim razvojem što je, između ostaloga, rezultiralo razvojem Siska kao sjedišta kulture u onome što se tada nazivalo sisačko-banijska regija. Stoga kada govorimo o kulturi u općini Sisak 1970-ih i 1980-ih godina zapravo govorimo o kulturi u gradu Sisku.

Komisija je, kao jedan od ključnih rješenja, predložila, a onda i pokrenula, integraciju kulturnih ustanova u gradu Sisku. Prvenstveno se to odnosilo na integraciju Pionirskoga doma i Doma kulture koji su dotad djelovali kao zasebne ustanove. Komisija je smatrala kako bi integracijom ovih ustanova riješila problem kadrova (jer bi kadrovi dviju ustanova bili objedinjeni), a djelomično umanjila financijske probleme racionalnijom organizacijom⁵. Ova inicijativa predložena 1966. realizirat će se tek 1976. godine integracijom ovih ustanova. Prijedlogu su se protivili predstavnici ustanova koje bi se trebale integrirati, a pritisak političkih elemenata u Općini Sisak i OK SKH-u Sisak nije bio dovoljno jak da ubrza ove procese.

Jedan od prijedloga za rješavanje problema u kulturi, a koji su iznijeli članovi Komisije, bio je oslanjanje na amaterizam za koji se navodi kako nije dovoljno razvijen iako je „... jedan od najpogodnijih načina da se radni čovjek aktivno rekreira i kulturno rasonodi...“⁶ U prijedlogu je naglašeno kako komunisti trebaju podržati tu pojavu (naročito omladine), a u organizacijskom smislu najviše se računalo na Dom kulture. Članovi OK SKH Sisak i DPO-a općine Sisak su na pitanje kulturnog amaterizma gledali blagonaklono u odnosu na službenu politiku u Jugoslaviji. Socijalistički savez Jugoslavije je u dokumentu nastalom iste godine negativno okarakterizirao pojavu amaterizma u kulturi: „...mnogi amateri se opredjeljuju za amaterizam iz entuzijaz-

4 HR-DASK-515 OK SKH Sisak. 1.3.5. Privremene i radne komisije, Konstatacije, mišljenja, prijedlozi i stavovi članova SK koji se bave pitanjima kulture 6. i 10. listopada 1966. (kut. 64)

5 HR-DASK-515 OK SKH Sisak. 1.3.5. Privremene i radne komisije, Zapisnik o razgovoru s komunistima koji rade u ustanovama za širenje kulturne djelatnosti grada Siska 23. 9. 1966. i 6. 10. 1966. (kut. 64)

6 HR-DASK-515 OK SKH Sisak. 1.3.5. Privremene i radne komisije, Konstatacije, mišljenja, prijedlozi i stavovi članova SK koji se bave pitanjima kulture 6. i 10. listopada 1966. (kut. 64)

ma i ljubavi, nego da bi mogli da putuju.⁷ Također zaključuju kako je glavni problem „profesionalizacija amaterizma“, odnosno ideja da amateri zarađuju kroz amaterski rad u kulturi (sviranja na sprovodima, plaćeni nastupi itd.), a rješenje vide u jačanju kulturnih institucija koje bi potisnule ovakav vid amaterizma. Vidljivo je kako je partijsko vodstvo u gradu Sisku bilo sklonije amaterizmu kao novijem obliku kulturne djelatnosti te ga je doživljavalo dijelom rješenja problema u kulturi, dok je on na saveznoj razini bio okarakteriziran kao dio problema. Ovakav pogled će se u gradu Sisku pokazati kao ispravniji jer je poticanjem amaterizma (kao nadopune institucionalnoj kulturi) u velikoj mjeri obogaćena ponuda kulturnoga sadržaja u Sisku.

Prva polovica 1970-ih godina nije donijela značajne promjene kulturnoga krajobraza grada Siska. Zbog političkog pritiska OK SKH-a Sisak i drugih DPO-a (kroz osnivanje i kratkotrajan rad Komisije), ali i blagi porast u financiranju kulturnih ustanova i djelatnosti (kroz Fond za unapređivanje kulturnih djelatnosti općine), ipak dolazi do svojevrsnoga unaprjeđenja kulturne djelatnosti u Sisku, iako je važno napomenuti da nijedan od ključnih problema u kulturi nije riješen. Financiranje je i dalje problem: Općina Sisak je po glavi stanovnika 1972. godine izdvojila 1525 dinara, dok je Općina Kutina po stanovniku izdvojila čak 7631 dinar, a Općina Karlovac 2817 dinara po stanovniku.⁸ Dotrajalost prostora također je gorući problem, primjerice Centar za kulturu (donedavno Dom kulture) i Pionirski dom nisu imali adekvatno riješeno grijanje, a prostori su bili dotrajali.⁹

Integracija Centra za kulturu *Vladimir Nazor* i Pionirskoga doma Sisak realizirana je na sjednici 8. studenoga 1976.¹⁰ čime Centar za kulturu postaje krovna kulturna ustanova u gradu Sisku i objedinjuje kazališnu i dramsku djelatnost. Iako formalno integrirane, obje ustanove nastavljaju funkcionirati odvojeno uz pojačanu suradnju i jedinstvenu upravu.

Napori političkih struktura u Općini Sisak da se razriješe problemi u kulturi pojačani su nakon osnivanja Samoupravne interesne zajednice u oblasti kulture Sisak (dalje u tekstu: SIZ-a kulture) čija je prva sjednica konstituirana 29. lipnja 1979. godine s 52 delegata.¹¹ SIZ kulture je 1983. godine ponovno naglasio probleme u kulturi u Sisku koji se provlače od 1960-ih godina: nedostatak adekvatnoga prostora, kadrova i sredstava; nepovezanost i nekoordiniranost ustanova u akcijama; neracionalnost u administrativnim i općim poslovima te katastrofalno stanje objekata.¹² Kulturne politike, koje nisu bile u stanju riješiti osnovne probleme u kulturi nekoliko desetljeća, kao i ispodprosječan rad kazališnih ustanova (Centar za kulturu i Pionirski dom) rezultirale su stvaranjem pogodne atmosfere za razvoj amaterske dramske scene.

7 HR-DASK-30 Skupština općine Sisak. Informacija o razgovorima vođenim s predstavnicima komuna i radnih organizacija o problemima kulturnog života (nesređeni fond)

8 HR-DASK-416 Pionirski dom Sisak. Informacija o stanju u kulturi Općine Sisak do 1. 4. 1973. (kut. 29)

9 Ibid.

10 HR-DASK-416 Pionirski dom Sisak. Odluka o integraciji (kut. 29)

11 HR-DASK-30 Skupština općine Sisak. Izvještaj o radu skupštine SIZ-a u oblasti kulture Općine Sisak u razdoblju 1979. – 1982. godine (nesređeni fond)

12 Ibid.

Osnivanjem SIZ-a kulture u Sisku ostvaren je stanovit napredak u razvoju kulture u gradu. Politička i kreativna odluka Vlade Krnjaića, kao vodeće figure SIZ-a kulture, da se naglasak stavi na pojedine umjetnike i amaterske družine rezultirao je pozitivnim pomacima. U izvješčaju od 1985. godine zaključuje se kako je razvoj kulturno-umjetničkoga amaterizma u kontinuiranu usponu u gradu Sisku,¹³ a također su osigurane mogućnosti za samostalan rad umjetnika (npr. Marijan Glavnik i Želimir Janeš).

Postojeće ustanove, kao i politika, nisu u potpunosti zadovoljavale kulturne i zabavne potrebe stanovništva. Također je važno naglasiti kako se i stanovništvo grada Siska promijenilo. Tijekom 1970-ih godina odrastaju prve generacije ljudi rođenih i odraslih u Sisku koje je grad formirao od djetinjstva te su imale bitno drugačije potrebe i afinitete u kulturi nego njihovi roditelji, a i onoga što je službena politika smatrala poželjnim. Zatečeno stanje u kulturi, gdje postojeće kulturne institucije nisu mogle u potpunosti odgovoriti na kulturne potrebe nove generacije, poslužilo je kao plodno tlo za razvoj amaterskih dramskih družina nastalih od mladih generacija koje su htjele stvarati (ali i konzimirati) kulturni sadržaj drugačiji od onoga što su nudile postojeće ustanove.

U drugoj polovici 1970-ih, zbog situacije u kulturi i društvenih promjena, u Sisku je osnovano nekoliko amaterskih dramskih družina. Najpoznatija i svakako najvažnija od amaterskih družina je DASKA, osnovana 1976. godine, o kojoj će biti više govora u središnjem dijelu rada.

Početak listopada 1980. godine osnovana je dramska družina *Teatar mali* pri Mjesnoj zajednici 22. lipanj 1941. (današnji dio centra Siska). Družina je okupljala tridesetak članova, omladince i pionire, a u njezinu su sklopu djelovale tri sekcije: Recitatorska, Pionirska i Omladinska družina. *Teatar mali* imao je prvi nastup u lipnju 1980. godine izvedbom predstave *Bio jednom jedan Frajer* prema tekstu sisačkoga autora Nelija Groze.¹⁴ Nakon toga nastupaju u Pionirskom domu (danas Kazalište 21) 22. prosinca 1980. godine, a kasnije najvećim dijelom nastupaju u vlastitom prostoru na Trgu 22. lipnja. Dokumentacija ove družine vrlo je slabo sačuvana. Prema dostupnim informacijama prestaje s radom sredinom 1980-ih godina, a nema informacija je li družina izvodila predstave u vlastitoj režiji. Tajnica družine bila je Višnja Lipšanski, predsjednik Krešimir Dukarić, a voditelj Slaviša Savčić.

Pri Centru usmjerenoga obrazovanja *Vladimir Majder Kurt* djelovala je dramska grupa *Flijaci – Sisak*. Grupa je osnovana u listopadu 1981. godine, a brojila je oko trideset članova, mahom učenika toga Centra, pod vodstvom profesorice Tee Rimaj – Milaković. Grupa je izvela nekoliko recitala po školama i radnim organizacijama te predstavu *Ženidba na silu* na VI. Regionalnoj smotri dramskog amaterskog stvaralaštva u Sisku. Predstava je reprizirana nekoliko puta uključujući nastup na *Majskim danima kulture*. Grupa je pripremila još nekoliko predstava narednih godina, a sredinom 1980-ih godina prestaje s radom iz nepoznatih razloga.

13 HR-DASK-30 Skupština općine Sisak. Analiza razvoja kulture u okviru Općinske samoupravne interesne zajednice kulture Sisak u razdoblju od 1981. do 1985. (nesređen fond)

14 HR-DASK-30 Skupština općine Sisak. Zahtjev za dodjelu sredstava po Programu za 1981. godinu Teatar mali (nesređen fond)

U navedenom razdoblju djelovale su i druge amaterske družine, poput družine GIPS. Također su bile aktivne i kulturne organizacije u velikim sisačkim poduzećima, prvenstveno Metalurški kombinat Željezara Sisak i Rafinerija nafte Sisak ali i Radonja, Segestica i Graditelj. Kulturne organizacije u poduzećima prvenstveno su bile folklor-nog i književnog karaktera s tek mjestimičnim koketiranjem s dramskom umjetnošću.

Afirmacija dramskoga amaterizma 1980-ih godina vidljiva je u radu Centra za kulturu koji je 1982. godine predložio i organizirao *Regionalnu smotru kazališnog amaterizma regija Gospić-Karlovac-Sisak* (dalje u tekstu Smotra).¹⁵ Od ciljeva Smotre vrijedi istaknuti: prikazivanje najznačajnijih dostignuća dramskoga amaterizma, stimulirati dramske amatere te potaknuti suradnju kazališnih amatera ovih regija. Organizaciju Smotre obavljao je Odbor smotre sačinjen od predstavnika DPO-a i istaknutih kulturnih djelatnika. Međutim, ističe se DASKA koja je sudjelovala u organizaciji određenih nastupa, što nije bio slučaj s drugim amaterskim družinama, naglašavajući njezinu važnost na sisačkoj (i regionalnoj) amaterskoj sceni.

Tijekom 1980-ih godina nastavljena je politika integracija institucija, pa je pod organizacijom i pritiskom SIZ-a kulture Kinopoduzeće Sisak integrirano u Centar za kulturu *Vladimir Nazor*.¹⁶ Prijeratne godine u Sisku obilježene su društvenom, ekonomskom i političkom krizom koja se osjetila i na području kulture. Stagnacija kulturnih zbivanja u predratnom i ratnom razdoblju uzrokovala je kraj najaktivnije faze u radu DASKA-e. Iako će družina nastaviti s radom i stvaralaštvom u razdoblju Domovinskoga rata i poslijeratnom razdoblju, može se konstatirati kako je koncem 1980-ih godina završilo najproduktivnije razdoblje DASKA-e koja je svojim stvaralaštvom i radom u mnogočemu obilježila kulturnu scenu u Sisku od 1976. do 1989. godine.

Prva faza DASKA-e

Društveno-kulturni pokret DASKA-e može se promatrati i prije formalnog osnutka, a njegovi prapočetci vidljivi su kroz angažman njezinih članova u sisačkom dramskom amaterizmu sredinom 1970-ih godina. Dio članova DASKA-e u tom su razdoblju bili polaznici dramskoga studija Centra za kulturu *Vladimir Nazor* u Sisku. Promjenom vodstva dramskoga studija pojavilo se nezadovoljstvo načinom njegova vođenja¹⁷ zbog čega Josip Dragaš, Dragiša Ćurguz, Dražen Krapljan, Dalibor Borojević, Nebojša Borojević i Branko Kužnar izlaze iz njega¹⁸ te početkom 1976. godine osnivaju studentsku dramsko-recitatorsku družinu naziva DASKA (**D**ramsko **A**matersko **S**tudentsko **K**Azalište) na čelu s Nebojšom Borojevićem. Iako pisana dokumentacija (akt) o osnivanju družine nije sačuvana, iz Statuta, donesenog 1. prosinca 1982. godine na sjednici Skupštine studentske dramsko-recitatorske družine, vidljivo je da je prethodni Statut

15 HR-DASK-30 Skupština općine Sisak. Propozicije regionalne smotre kazališnog amaterizma regija Gospić-Karlovac-Sisak 1982. god. (nesređen fond)

16 HR-DASK-30 Skupština općine Sisak. Analiza o mogućnostima razvoja kulture u okviru Općinske samoupravne interesne zajednice kulture Sisak u razdoblju od 1986. do 1990. (nesređen fond)

17 Radio Sisak. Razgovor sa sudionicima DASKA-e održan u Državnom arhivu u Sisku 13. 11. 2024.

18 Bašić, D., Gajdek, Đ. Samonikli izašli i ostali. *Jedinstvo* (Sisak). br. 1785, 1. 9. 1983., str. 8

družine donesen 26. travnja 1976. godine. Prema Statutu iz 1982. godine DASKA je registrirana kao „građansko-pravna osoba te je upisana u Registar udruženja građana koji se vodi kod Službe unutarnjih poslova općine Sisak.“¹⁹ Kao vodeći ljudi navode se tajnik Damir Borić te predsjednik Branko Kužnar.

Svoju reputaciju počeli su graditi izvođenjem recitala uz glazbenu pratnju. U ožujku 1976. godine nastupaju na manifestaciji Goranovo proljeće. Popularnost družine naglo raste izvođenjem recitala *Točka izvan kruga se ruga* Enesa Kiševića na VII. susretu mladih stvaralaca Hrvatske u Grubišnom Polju iste godine, za što su dobili i posebnu pohvalu za visoku kreativnost.²⁰ Nakon spomenutoga nastupa broj članova naglo se povećava.²¹ Nastavljaju s nastupima na Regionalnoj smotri dramskih amatera Like, Banije i Korduna u Karlovcu, Majskom festivalu kulture u Pionirskom domu, Sceni poezije kluba Lapidarij u Zagrebu te drugim smotrama, festivalima i okupljanjima. U sklopu Majskoga festivala kulture DASKA je nastupila s recitalom *Točka izvan kruga se ruga*, a u publici se nalazio i autor recitala Enes Kišević. Nakon nastupa DASKA-e Enes Kišević je pred publikom izrecitirao stihove novoga mjuzikla *Mačak u trapericama* koji će kasnije izvoditi mladež DASKA-e.²² Niz nastupa u gostima nastavljaju u narednom razdoblju s gostovanjima u Dubrovniku, Splitu, Puli, Podravskoj Slatini, Iloku, Vukovaru, Koprivnici, Beogradu, na Otoku mladosti, Petrovoj gori i dr. Od izvedbi je zabilježen scenski izričaj *Pozdravi nekog*²³ u 1977. godini, *Ljubavna i manje ljubavna poezija* također iz 1977. godine te recital pjesama člana družine Mladena Šeste *Najljepši se snovi snuju od trinaeste do devetnaeste*.²⁴ Suradnja s književnikom Enesom Kiševićem te njegova stručna pomoć uvelike su utjecali na DASKA-in novi pristup interpretaciji recitala na kreativan način gdje ga pretvaraju u igranje i događaj.²⁵ Recitacije su bile praćene vokalno-instrumentalnim oblikovanjem stihova.²⁶

Ubrzo po osnivanju nastaje i prva „službena“ fotografija družine autora Damira Borojevića, a koju krase članovi DASKA-e Vlado Borojević, Dragiša Čurguz, Dražen Krapljan, Branko Kužnar i Nebojša Borojević.

U početnom periodu, koji je trajao od osnivanja 1976. godine do 1979. godine, DASKA radi u uvjetima koji često nisu bili dostatni za uspješan rad niti su pogodovali daljnjem napretku. Najveći problem bio je nedostatak financijskih sredstava te neadekvatan prostor za vježbe.²⁷ Probe su se održavale po stanovima članova družine što je predstavljalo svojevrzne poteškoće i bilo je daleko od idealnih uvjeta rada. Unatoč tomu, nastupali su redovito, a DASKA je bila najgledanija amaterska družina na području

19 HR-DASK-30 Skupština općine Sisak. Statut Dramskog amaterskog studentskog kazališta od 1. 12. 1982. (ne-sređen fond)

20 Gajdek, Đ. Zapažen nastup sisačkih amatera. *Jedinstvo* (Sisak), br. 1430, 11. 11. 1976., str. 12

21 Gajdek, Đ. Ambiciozni repertoar DASKA-e. *Jedinstvo* (Sisak), br. 1492, 19. 1. 1978., str. 8

22 Golić, B. „Točka“ oduševila. *Jedinstvo* (Sisak), br. 1457, 19. 5. 1977., str. 7

23 Gajdek, Đ. „DASKA“ sanja i poslije 19., *DASKA – večernje izdanje* (Sisak), br. 1, 1997., str. 2

24 Gajdek, Đ. „DASKA“ sanja i poslije 19., *DASKA – večernje izdanje* (Sisak), br. 1, 1997., str. 2

25 Gajdek, Đ. Entuzijizam zvan DASKA, *Jedinstvo* (Sisak), br. 1545, 25. 1. 1979., str. 5

26 Golić, B. „Točka“ oduševila. *Jedinstvo* (Sisak), br. 1457, 19. 5. 1977., str. 7

27 Rosandić, K.: Iznijeli kazalište na ulicu, *DASKA – večernje izdanje* (Sisak), br. 1, 1997., str. 3

sisачke općine tijekom 1977. godine.²⁸ U prve tri godine svoga djelovanja DASKA je postavila šest premijernih izvedbi te oko četrdeset repriznih.²⁹

Druga faza

Nakon pozitivnih kritika na izvedbe recitala DASKA je prešla na igranje ozbiljnih dramskih komada uz pomoć redatelja Radovana Milanova – Ramba. Angažman redatelja zaokružio je početnu fazu družine i označio početak razdoblja koji je odlikovan višim stupnjem kreativnosti i stilskim značajkama po kojima će DASKA biti prepoznatljiva. Svojom stručnošću redatelj pomaže družini na putu k zrelijoj fazi djelovanja koja započinje predstavom *Emigranti* Slawomira Mrożeka 1979. godine.

Vodeći se komentarom stručne komisije Festivala dramskih amatera Hrvatske u Murteru 1979. godine da trebaju težiti većem ansamblu već su u sljedećoj predstavi povećali broj glumaca. Predstavu *Klim-Klem* prema Aleksandru Obrenoviću predstavili su na Festivalu dramskih amatera Hrvatske 19. – 24. svibnja 1980. te dobili pozitivne komentare žirija.³⁰

Početak druge faze djelovanja formira se i nova mlada grupa *Letvice* koju su činili uglavnom srednjoškolci. DASKA je za početak rada grupa *Letvice* najavila izvedbu predstave *Mačak u trapericama* Enesa Kiševića na X. susretu mladih stvaralaca u Grubišnom polju.³¹

Članom Književne omladine pri Omladinskom centru i pri Općinskoj konferenciji Saveza socijalističke omladine Sisak DASKA postaje 1979. godine te preuzima vođenje zapuštenoga kluba *Ivo Lola Ribar*. Ta podrumaska prostorija bivše zgrade Centra za kulturu, danas zgrada Doma kulture Kristalna Kocka Vedrine u Sisku, vrlo je brzo postala poznatija pod imenom *Daskoteka*. U prostoru Daskoteke organizirali su se raznovrsni programi: književne večeri, tribine o aktualnim zbivanjima u amaterskom stvaralaštvu, nastupi instrumentalnih sastava, šansonijera i pjevača, gitarijade, diskovečeri, filmske večeri itd. Daskoteka je bila mjesto gdje su se mladi mogli iskazati stvaralačkim radom, a zbog raznovrsnoga rada DASKA-e svatko je mogao pronaći nešto za sebe. Nastupe u prostoru imala su razna amaterska kulturna društva: amaterska dramska društva, školske dramske sekcije i klubovi te razna kulturno-umjetnička društva. Događanja su se u Daskoteci održavala i više dana u tjednu te su uvijek privlačila velik broj posjetitelja.³² Prostor je DASKA, između ostaloga, koristila za probe, a posjećenost događanja joj je putem prodaje ulaznica osigurala i financijska sredstva potrebna za realizaciju njezinih projekata te gostovanja.

DASKA u ovom razdoblju postaje širi kulturni pokret koji je, uz *Letvice* razvio i druge smjerove. Tako u sklopu družine djeluje i dječje lutkarsko amatersko kazalište *Dlaka* koje je trajalo dvije godine prije nego što su se članovi razišli zbog odlaska na

28 Gajdek, Đ. „DASKA“ sanja i poslije 19., *DASKA – večernje izdanje* (Sisak), br. 1, 1997., str. 2

29 Nepoznati autor. *Amateri. Jedinstvo* (Sisak), br. 1527, 21. 9. 1978., str. 8

30 HR-HDA-1951 Hrvatski sabor kulture. Nuhanović H.: Pismeni izvještaj s Festivala dramskih amatera Hrvatske 19. – 24. svibnja 1980.

31 Daska poziva učenike, *Jedinstvo* (Sisak), br. 1579, 27. 9. 1979., str. 10

32 Nepoznati autor. Kome manjka „DASKA“?, *Jedinstvo* (Sisak), br. 1708, 11. 3. 1982., str. 2

studij. Prema Izvještaju o utrošenim sredstvima dobivenima od SIZ-a u oblasti kulture za 1981. godinu Dlaka je izvela predstave *Plava boja snijega* i *U očekivanju najdražeg djeda*. Njihova posljednja predstava bila je *Galeb Johnatan Livingston*. U sklopu DASKA-e djelovalo je i udruženje klaunova *Klada* te filmska sekcija *DAFS*.³³

Treća faza

Nakon prvih kazališnih koraka s redateljem Radovanom Milanovim 1981. godine započinje treće samostalno razdoblje djelovanja DASKA-e kada nastaju autorske predstave. Traže vlastiti originalni stil igranja i nove teatarsko-estetske odnose,³⁴ a izvedbe sadrže eksperimentalnu komponentu koja je, između ostaloga, ciljano osmišljena radi približavanja publici.³⁵ Osnovno načelo rada družine u ovom razdoblju bilo je kolektivno stvaralaštvo.³⁶ Audicije za uloge nisu se održavale. U stvaranju predstave sudjelovali su svi članovi družine, a probe predstava bile su otvorene kako bi se u obzir uzelo i mišljenje šire javnosti. Ulogu redatelja preuzima Mladen Merzel čija je osnovna zadaća bila, osim stvaranja ideja, odabrati i uskladiti prijedloge kolektiva u homogenu cjelinu s ciljem stvaranja što kvalitetnije predstave. Ta uloga dobila je naziv „usuglašivač ideja“ kako bi se stilski napravio odmak od klasične pozicije redatelja. Pri stvaranju i izvođenju predstava često se improviziralo. U ovom razdoblju djelovanja okušali su se i u izvođenju *hepeninga*. *Hepening* karakterizira istodobno upotrebljavanje likovnih, glazbenih i scenskih izražajnih sredstava kao rasutih događaja bez razvidne vremenske i narativne strukture gdje su gledatelji primorani biti aktivni sudionici predstave.³⁷

Treće razdoblje djelovanja obilježile su prepoznatljive predstave: *Vodnik Pobjednik* 1981., *Bajka o tri prašćića* 1982., *Igor P.* 1983., *Jelizabeta Bam* 1984. i *Kristofor Kolumbo* (u suradnji s KKV-om), *Pif, paf, puf* 1985., *AAAAA* 1987., *Akvarij* 1988., *2593* 1989.

Predstava *Vodnik pobjednik* rađena je prema tekstu Radovana Ivšića koji je prisustvovao izvedbi u Kašteletu na Splitskom ljetu 1981. godine. Predstava je bila jedna od najuspješnijih na smotri kazališnih amatera SR Hrvatske održanoj iste godine.³⁸ *Bajka o tri prašćića* predstava je nastala na temelju bajki Crvenkapica i Tri prašćića. Tekst su pisali Nebojša Borojević, Jadranka Kovačević, Mladen Merzel i Radovan Milanov.³⁹ Predstava je „politički angažirana kontroverzna kritika tadašnjeg društva“⁴⁰ koja ozna-

33 Bašić, D., Gajdek, Đ. Samonikli izašli i ostali. *Jedinstvo* (Sisak), br. 1785, 1. 9. 1983., str. 8

34 Vukšić, B. Mnogo dobrih znakova. *DASKA – večernje izdanje* (Sisak), br. 1, 1997., str. 16

35 Koritnik, M. Priznanja i laskave ocjene. *Rafinerijski list*, str. 6

36 HR-HDA-1951 Hrvatski sabor kulture. Programska knjižica 23. smotre kazališnih amatera Hrvatske, 1983., str. 31

37 Leksikografski zavod Miroslav Krleža. *hepening*. 2013. – 2025. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. URL: <https://enciklopedija.hr/clanak/hepening> (4. 2. 2025.)

38 Bašić, D. Zaljubljenici u kazalište: pedeset godina hrvatskog kazališnog amaterizma. Zagreb: Kulturni centar Peščenica, Zagrebačka scena kazališnih amatera, 2012., str. 71–217

39 Koritnik, M. Priznanja i laskave ocjene. *Rafinerijski list*, str. 6

40 Borojević, N. Životopis Nebojša Borojević. 2013. Borko URL: [https://web.zagreb.hr/Sjednice/2013/sjednice_skupstine_2013.nsf/0/1EC1213232BAD25BC12580AD003498D6/\\$FILE/02%20Prilog%20-%20%C5%BEivotopis.pdf](https://web.zagreb.hr/Sjednice/2013/sjednice_skupstine_2013.nsf/0/1EC1213232BAD25BC12580AD003498D6/$FILE/02%20Prilog%20-%20%C5%BEivotopis.pdf) (10. 2. 2025.)

čava vrhunac DASKA-inog amaterskog dramskog stvaralaštva.⁴¹ Nekoliko godina kasnije izvedena je i izvan granica Jugoslavije.

Igor P. izveden je u izvanrednom programu 23. susreta kazališnih amatera Hrvatske 1983. godine jer, prema riječima članova, nisu uspjeli završiti predstavu do selekcije za Smotru, iako su je temeljito mijenjali tri puta. Smatrali su da to nije njihov najbolji rad te da mogu, ali i žele više od toga što su uspjeli pripremiti.⁴² Taj sentiment vidljiv je i u članku R. Dmitrovića koji opisuje ideju predstave *Igor P.* kao izvrsnu, ali nedorađenu.⁴³ S druge strane, J. Fiamengo, Dalibor Foretić i Gradimir Gojer, uz poneke kritike, doživljavaju predstavu kao efektanu, značajnu i funkcionalnu.⁴⁴

Hepening *Jelizaveta Bam*, projekt rađen u „dosluhu“ s Daniilom Harmsom, izveden je u informativnom programu 24. susreta kazališnih amatera 1984. godine.⁴⁵ Ovom predstavom unijeli su nemir i strah u publiku cijelo vrijeme držeći gledatelje u napetosti. Iako Saopćenje selekcijske komisije 24. SKAH-a opisuje izraz DASKA-e kao polivalentan, poneki članovi stručne komisije imali su zamjerke.⁴⁶ Član stručne komisije 24. SKAH-a Željko Mavrović⁴⁷ smatra predstavu nedovršenom. Dalibor Foretić, također član komisije 24. SKAH-a, komentira da sudionici ne vladaju u potpunosti situacijom kod pokušaja uvlačenja gledaoca u igru.⁴⁸ Publika također ima podijeljena mišljenja. Dok su neki ostali ravnodušni, drugi su bili iznenađeni i oduševljeni.⁴⁹

Od 1979. do 1989. godine DASKA redovito sudjeluje na Festivalu dramskih amatera Hrvatske (kasnije Susretu kazališnih amatera Hrvatske) predstavljajući novu predstavu gotovo svake godine i sudjelujući u redovnom ili izvanrednom programu. Sisak je 1984. i 1985. godine bio domaćin 24. i 25. susretu kazališnih amatera Hrvatske gdje DASKA sudjeluje u organizaciji i izvođenju predstava. Uz to sudjeluju i na Festivalima dramskih amatera Jugoslavije, Večerima bratstva i jedinstva u Prizrenu, Beogradskim revijama amaterskih malih scena, Danima teatra mladih u Mostaru, Splitskim ljetima i dr.

Osim lokalnih nastupa DASKA se imala priliku predstaviti inozemnoj publici. Sudjelovali su na tradicionalnom Europskom festivalu malih i eksperimentalnih scena amaterskih kazališta 1985. godine u Karlsruheu. Na smotri je sudjelovalo 50-ak amaterskih kazališnih družina⁵⁰ tijekom šest dana, a članovi DASKA-e nastupili su ukupno četiri puta s predstavama *Bajka o tri prašćica* i *Pif, paf, puf*. DASKA je bila prvo amatersko kazalište koje je zastupalo Jugoslaviju na ovom festivalu.⁵¹

41 Vukšić, B. Mnogo dobrih znakova. *DASKA – večernje izdanje* (Sisak), br. 1, 1997., str. 16

42 Perić, N. Šarmantna Daska. *DASKA – večernje izdanje* (Sisak), br. 1, 1997., str. 6

43 Dmitrović, R. Pad „Igora P“. *Jedinstvo* (Sisak), br. 1777, 7. 7. 1983., str. 9

44 Osrti. *DASKA – večernje izdanje* (Sisak), br. 1, 1997., str. 16–17

45 HR-HDA-1951 Hrvatski sabor kulture. Programska knjižica 24. smotre kazališnih amatera (1984.)

46 HR-HDA-1951 Hrvatski sabor kulture. Saopćenje selekcijske komisije 24. susreta kazališnih amatera Hrvatske (1984.)

47 HR-HDA-1951 Hrvatski sabor kulture. Mavrović, Ž. Izvještaj o predstavama viđenim na 24. susretima dramskih amatera Hrvatske, str. 90, (1984.)

48 HR-HDA-1951 Hrvatski sabor kulture. Foretić, D. Izvještaj o predstavama viđenim na 24. susretima dramskih amatera Hrvatske (1984.)

49 HR-HDA-1951 Hrvatski sabor kulture. Bilten 2 24. SKAH. Razgovori s publikom (1984.)

50 Nepoznati autor. „Daska“ u Karlsruheu. *Jedinstvo* (Sisak), br. 1883–84, 25. 7. 1985., str. 8

51 (kr). „Daska“ putuje u Karlsruhe, *DASKA – večernje izdanje* (Sisak), br. 1, 1997., str. 8

Pif, paf, puf, predstava rađena prema tekstovima autora Harmsa, Majakovskog i Miljkovića, osvojila je nekoliko nagrada na natjecanjima u Jugoslaviji⁵² a s njom su i prvi put nastupali u inozemstvu.⁵³ Iako su predstave odigrane u inozemstvu bile posjećene i ostavile su pozitivan dojam na publiku, DASKA je morala proći kroz nadzor cenzora prije prikazivanja predstave. Čak su zatraženi da se na plakatu predstave ne vidi ime Majakovskog.⁵⁴ S ovom predstavom DASKA je sudjelovala i na 25. susretu kazališnih amatera Hrvatske gdje član komisije Nedjeljko Fabio ima samo riječi pohvale za predstavu *Pif, paf, puf*.⁵⁵

Na Festivalu reminiscencije u Krakówu sudjelovali su 1986. godine na poziv člana stručnog žirija BRAMS-a Krzysztofa Lipskog. Predstavili su se s predstavom *Pif, paf, puf*. Predstava je igrana dva puta te je u oba slučaja napunila dvoranu u koju stane dvjesto pedeset osoba. Nakon nastupa u Krakowu gostovali su u više gradova Poljske poput Lublina, Warszawe, Poznaña i dr.⁵⁶ Vidjevši ih na Festivalu reminiscencije, direktor Bulmershe Revival Theatre Company Tom Wild pozvao je DASKA-u na Festival Fringe u škotskom gradu Edinburghu 1986. godine. Na tom najvećem svjetskom festivalu izvedbenih umjetnosti predstave su izvodile grupe iz SAD-a, Velike Britanije, Poljske i Danske. DASKA je izvela predstavu *Pif, paf, puf*,⁵⁷ a 1988. godine izvela je premijernu predstavu *Akvarij* rađenu prema tekstu Radovana Ivšića.⁵⁸ Svoj je rad DASKA prezentirala i na manifestaciji Internacionalni dani kulture „Heidenheim 87“ u Njemačkoj predstavom *Pif, paf, puf* na završnoj večeri manifestacije.⁵⁹ Pune dvorane gledatelja diljem Europe svjedoče o bogatoj međunarodnoj reputaciji DASKA-e koja je svoj trag ostavila i izvan granica svoje zemlje.

Predstavom AAAAA Daska javno i protestno silazi s kazališne scene⁶⁰ izražavajući nezadovoljstvo stanjem do kojeg su se srozali kultura i teatar, a naročito scenski amaterizam. Dalibor Foretić na Okruglom stolu 27. SKAH-a 1987. godine navodi kako je predstava kritika okolnosti u kojima se odvija SKAH 1987. godine te postavlja pitanje kamo ide scenski amaterizam koji postavlja apsurdna ograničenja amaterskim kazalištima koja se pokušavaju probiti. Iako se predstava AAAAA smatra zadnjom predstavom DASKA-e, još su 1988. godine sudjelovali na Edinburgh Fringe Festivalu predstavom *Akvarij* Radovana Ivšića te su u suradnji sa Scenom CZK-a i ostalim članovima kazališnog svijeta Siska pripremili hepening 2593 1989. godine.

52 Vidi poglavlje „Nagrade i priznanja“

53 Koritnik, M. Priznanja i laskave ocjene. *Rafinerijski list*, str. 6

54 Koritnik, M. DASKA poslije Poljske. *Jedinstvo* (Sisak), br. 1922–1923, 1. 5. 1986., str. 7

55 HR-HDA-1951 Hrvatski sabor kulture. Fabio, N. Izvještaj članova žirija 25. susreta kazališnih amatera Hrvatske (1985.)

56 Koritnik, M. DASKA poslije Poljske. *Jedinstvo* (Sisak), br. 1922–1923, 1. 5. 1986., str. 7

57 - a -. Daska u Edinburghu. *Jedinstvo* (Sisak), br. 1937, 14. 8. 1986., str. 1

58 - a -. Daska u Škotskoj. *Jedinstvo* (Sisak), br. 2043, 1. 9. 1988., str. 8

59 - a -. Sada putuje DASKA. *Jedinstvo* (Sisak), br. 1992, 10. 9. 1987., str. 1

Arnautović, B. DASKA u Evropi. *Jedinstvo* (Sisak), br. 1997, 15. 10. 1987., str. 2

60 Borojević, N. Životopis Nebojša Borojević. 2013. Borko URL: [https://web.zagreb.hr/Sjednice/2013/sjednice_skupstine_2013.nsf/0/1EC1213232BAD25BC12580AD003498D6/\\$FILE/02%20Prilog%20-%20%C5%BEivotopis.pdf](https://web.zagreb.hr/Sjednice/2013/sjednice_skupstine_2013.nsf/0/1EC1213232BAD25BC12580AD003498D6/$FILE/02%20Prilog%20-%20%C5%BEivotopis.pdf) (10. 2. 2025.)

Hepening 2593 memorira kršćansku pobjedu nad Osmanlijama 1593. godine. Ova ambijentalna predstava održala se u utvrdi Stari grad u Sisku, a ujedno je i najveća produkcija DASKA-e. Uvlačeći publiku u aktivno sudjelovanje, publika je mijenjala gledalište u poznate tri kule gdje su se odigravala drugačija događanja da bi se svi okupili na prikazivanju finalne scene u atriju.

U razdoblju 1980-ih nastala su dva nova smjera u sklopu DASKA-e: glazbeni sastavi Daska-bend i *Zmijski ugriz mladog lava*, takozvani ZUML. Oni su svojim glazbenim izričajem upotpunjavali i obogaćivali izvođenje predstava, ali i samostalno djelovali i nastupali. Daska-bend činili su Branko Badanjak – MIŠKO (bubnjevi), Željko Đeverlija – GERO (bas-gitara i vokal), Ivan Farkaš – FARA (gitara i vokal) te Branko Kužnar – ŽAN (gitara i vokal). Tekstove je pisao Željko Đeverlija. Sudjelovali su na XXI. jugoslavenskom festivalu Omladina 81 u Subotici s pjesmom *Moj susjed je gospodin* gdje su od ukupno 34 kompozicije bili među prvih pet najboljih izvođača.⁶¹ Izdali su singl na kojem se uz navedenu pjesmu nalazi i pjesma *Na placu*. Daska-band prvi je sisački bend koji je izdao autorski singl *Moj susjed/Na placu*. Članovi Daska-benda su se 1981. godine spojili s Renatom Metessijem iz zagrebačkoga benda *Patrola*. Dogovoren je naziv benda te je umjesto Ivana Farkaša pozvan Rajko Puclin (klavijature) iz Varaždina. Nastavili su djelovati kao bend *Zvijezde*. Prva dva albuma snimljena su u gore navedenom sastavu, no do 1986. godine od originalne postave ostao je samo Metessi. Originalna postava benda okuplja se opet 2008. godine te, uz poneke promjene u sastavu, djeluju i danas. *Zmijski ugriz mladog lava* činili su brojni članovi koji su se povremeno i mijenjali: Branko Badanjak – MIŠKO, Drago Franić – JOE, Davor Hodak – MAX, Dražen Sabljak – PEPA (bubnjevi), Darko Klobučar – ZEC, Jasmin Novljaković – ZDRAVKO DREN, Dalibor Pavičić – INFRA PAJO (bas-gitara), Ivan Farkaš – JADRANKO FARONE, Predrag Milunić – MILS, Mladen Šesto – ŠEVA, (ritam-gitara), Miroslav Čehajić – ČEH, Dražen Jasić – JAS, Mario Vukušić – JIMI (solo gitara), Igor Cvitković – CVIKAČ, Miro Marić, Dinko Peternel (truba), Saša Sekulić, Saša Tomić (saksofon), Miljenko Žamarija – ŽAMA (trombon, klavir i vokal), Nebojša Borojević – BORKO (frontmen), Ivica Drnić – ICE (ton-majstor svih snimaka). Tekstove su pisali Nebojša Borojević, Drago Franić, Jasmin Novljaković, Mladen Šesto i Miljenko Žamarija, a glazbu Igor Cvitković, Mladen Šesto i Miljenko Žamarija. Nastupi su im bili vezani uz kazalište te su ostavljali dojam kabareta. I ovaj je glazbeni sastav sudjelovao na jugoslavenskom festivalu Omladina 1982. godine (godinu dana nakon Daska-benda) kada je izveo kompoziciju Mladena Šeste *Volim svoju povratnu kartu Sisak-Zagreb* za koju je dobio treću nagradu stručnoga žirija. Članovi benda opisuju sastav kao „prvu grupu za ljude bez sluha.“ *Zmijski ugriz mladog lava* prestao je s djelovanjem 1990. godine.

Stil i utjecaj

Studentska dramsko-recitatorska družina DASKA na čelu s Nebojšom Borojevićem bila je jedna od zapaženih amaterskih skupina na području Siska i Socijalističke Republike Hrvatske. Za vrijeme svoga djelovanja uživala je veliku popularnost kako kritičara, tako

61 Radio Sisak. Razgovor sa sudionicima DASKA-e održan u Državnom arhivu u Sisku 13. 11. 2024.

i šire publike. Zahvaljujući srčanom, kreativnom i originalnom pristupu stekli su ugled jedne od najboljih neprofesionalnih kazališnih družina Jugoslavije čemu svjedoče brojna gostovanja, nagrade i priznanja, a bili su i poticaj za stvaranje drugih samostalnih skupina. Težnja članova za okupljanjem i druženjem dovela je do kolektivnoga stvaralaštva koje je svojom kvalitetom preraslo razmjere amaterizma.⁶²

Predstave DASKE odražavale su želju za bivanjem izvan okvira. One su bile kritika tadašnjega društva te su članovi na taj način pružali svoje viđenje sadašnjosti i moguće bitne budućnosti. DASKA je postala svojevrsan kulturni pokret koji je oko sebe okupljao velik broj ljudi – što sudionika, što pratitelja. U kreiranju teatra ove jedinstvene družine sudjelovao je velik broj sudionika koji se možda nisu isticali, no činili su bitan dio cjelokupne priče. O utjecaju svjedoči i velik broj pratitelja koji se čak četrdesetak godina poslije sa sjetom sjećaju ne samo predstava, već i atmosfere koja ih je okruživala. Svojim djelovanjem stvorili su put glumačkoj i sisačkoj autorskoj glazbenoj kulturi. DASKA je za sudjelovanje na gitarijadi postavila uvjet da sudionik mora imati barem jednu autorsku pjesmu što je rezultiralo nastajanjem još dvanaest bendova.⁶³

Velika važnost pridavala se vizualnom identitetu. Želja za provokacijom, kako bi se privuklo što više ljudi na predstave i upoznalo s djelovanjem DASKA-e, dovela je do stvaranja karakterističnih plakata koji su predstavljali uvertiru u predstavu te na neki način odražavali kvalitetu predstave koja će biti pružena publici na sceni.⁶⁴ Za likovni izričaj većinom je bio zadužen Mladen Merzel, autor plakata predstava *Točka izvan kruga se ruga*; *Bajka o tri prašćića*; *Igor P*; *Pif, paf, puf* i 2593, ali i plakata glazbenoga sastava *Zmijski ugriz mladog lava*. Važno je istaknuti i Damira Borojevića (*Točka izvan kruga se ruga*), Vlastu Minić (*Mačak u trapericama*), N. Pepeonika (*Emigranti*), Milana Milakovića – Šeru (*Klim-klem*, *Vodnik Pobjednik*) te Franka Frazettu (2593) koji su također činili dio vizualnoga identiteta družine.

Nagrade i priznanja

Često se u kritikama i osvrtima pri opisu ove amaterske kazališne skupine spominju maštovitost, scensko umijeće, autentičnost, sposobnost, osvježanje, vještina pa i provokativnost. DASKA-u se opisuje kao „jedinstvenu grupu mladih entuzijasta u hrvatskom amaterizmu“⁶⁵ te „čvrst i uigran kolektiv pun izvrsnih pojedinaca s uvijek preciznom idejom teksta koju zna na pravi način moderno kazalište uobličiti i iznijeti pred publiku.“⁶⁶ Energija i predanost koju ulažu u proces nastajanja predstave rezultira kvalitetnim scenskim nastupom što im donosi brojna priznanja i nagrade.

62 Gajdek, Đ.: Kolektivnim radom do uspjeha, *DASKA – večernje izdanje* (Sisak), br. 1, 1997., str. 2

63 Radio Sisak. Razgovor sa sudionicima DASKA-e održan u Državnom arhivu u Sisku 13. 11. 2024.

64 Radio Sisak. Razgovor sa sudionicima DASKA-e održan u Državnom arhivu u Sisku 13. 11. 2024.

65 HR-HDA-1951 Hrvatski sabor kulture. Tralić, D. Izvještaj člana Stručne komisije 20. Festivala dramskih amatera Hrvatske, Murter 19. – 24. 5. 1980.

66 Fiamengo, J. Završen 23. Susret kazališnih amatera Hrvatske u Sisku, U znaku „Daske“. *DASKA – večernje izdanje* (Sisak), br. 1, 1997., str. 17

Izabrani su kao predstavnici SR Hrvatske na raznim saveznom smotrama i natjecanjima. Uz na početku spomenutu posebnu pohvalu za visoku kreativnost koju su dobili odmah početkom svog djelovanja na VII. susretu mladih stvaralaca Hrvatske u Grubišnom Polju 1976. godine, slijede ostale pohvale, priznanja i nagrade koje se nižu sa svih strana. Stručni žiri 3. regionalne smotre dramskih amatera regije Gospić, Karlovac i Sisak proglasio je predstavu *Emigranti* 1979. godine najzrelijim ostvarenjem te ju predložio za nastup na Festivalu dramskih amatera SR Hrvatske. Pohvale od strane žirija dobili su Radovan Milanov za režiju, Mladen Merzel za scenografiju, Nebojša Borojević za ulogu „X“ te Nenad Stazić za ulogu „A“. 1981. godine dobitnici su nagrade *Sedam sekretara SKOJ-a* koja se dodjeljuje najuspješnijim pojedincima i društinama u društvenom životu, te istodobno priznanja RK SSOH-a. Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske im je 1983. godine dodijelio priznanje za širenje i razvijanje kulture i umjetnosti te unapređivanje i ostvarivanje programa Kulturno-prosvjetnog sabora Hrvatske 1983. godine. Iste godine je DASKA-ina predstava *Bajka o tri prašćića* proglašena najboljom predstavom na Beogradskoj reviji amaterskih malih scena. Najviše priznanje na BRAMS-u dobili su i za predstavu *Pif, paf, puf* 1985. godine te AAAAA 1987. godine. Zlatnu masku, najviše priznanje 29. festivala dramskih amatera Jugoslavije održanog u Trebinju, dobili su 1985. godine. Uz to, Damir i Nebojša Borojević te Branko Kužnar dobili su diplome ili pohvale za glumu. Zlatnu masku dobivaju i za predstavu AAAAA 1987. godine „za preciznu, vrhunsku i veoma uspješnu teatarsku autodestrukciju.“⁶⁷ Skupština općine Sisak dodjeljuje DASKA-i Povelju o nagradi 22. lipanj 1941. za rezultate ostvarene u razvoju dramskoga amaterizma i uspjehe postignute na domaćim i međunarodnim festivalima amaterskih kazališta 1986. godine.⁶⁸

Zaključak

Posljednja dva desetljeća socijalizma u gradu Sisku obilježena su institucionalnom i kadrovskom krizom na području kulture, posebice dramske kulture. Taj krajobraz bio je svojevrsan katalizator (uz druge čimbenike) za pojavu, rad i razvoj amaterskih dramskih družina čije je kulturno stvaralaštvo alternativa (ali i nadopuna) kulturnim institucijama koje nisu imale organizacijske, financijske i kadrovske mogućnosti riješiti nagomilane probleme na sisačkoj kulturnoj sceni. Među amaterskim družinama u Sisku ističe se DASKA koja praktički od prvih nastupa postaje prepoznatljivo ime na amaterskoj dramskoj sceni u Sisku, Hrvatskoj, pa i šire. Svojim jedinstvenim stilom, koji je karakterizira humor, eksperiment i stvaralačka suradnja s publikom, postaju važan čimbenik u kulturnoj ponudi u gradu i regiji, a u mnogočemu nadilaze kulturnu ponudu kulturnih institucija. Razvoj družine u razdoblju 1980-ih godina okarakteriziran je konstantnim rastom i razvojem u organizacijskom i stvaralačkom smislu, a njezina popularnost rezultirala je stvaranjem širega kulturnog pokreta oko same DASKA-e koji se najviše

67 Zlatna maska za preciznu, vrhunsku i veoma uspješnu teatarsku autodestrukciju u predstavi (1987) (Povelja u posjedu Damira Borojevića)

68 Povelja o nagradi „22. lipanj 1941“, (1986) (Povelja u posjedu Damira Borojevića)

Ostali izvori

Radio Sisak. Razgovor sa sudionicima DASKA-e održan u Državnom arhivu u Sisku
(13. 11. 2024.)

Dokumentacija u posjedu Damira Borojevića

Projekti

TOČKA IZVAN KRUGA SE RUGA (Enes Kišević), 1976., recital poezije

Izvođači: Nebojša Borojević, Branko Kužnar

Glazba: Branko Kužnar

POZDRAVI NEKOG, 1977.

Izvođači: Slobodanka Petrinjac, Sonja Slošić, Željka Božić, Nebojša Borojević, Dragiša
Čurguz, Dubravko Tomljanović, Damir Borojević, Mladen Šesto

Glazba i songovi: Mladen Šesto

Scenografija i režija: Mladen Merzel i Nebojša Borojević

EMIGRANTI (Slawomir Mrożek), 1979.

Redatelj: Radovan Milanov

Prijevod: Mladen Martić

Izvođači: Nenad Stazić, Nebojša Borojević

Inspicijent: Zdravko Horvat

Tonska kulisa: Branko Vodeničar

Scenograf: Mladen Merzel

MAČAK U TRAPERICAMA (Enes Kišević), 1980.

Režija: Radovan Milanov

Izvođači: Anastazija Biljak, Nena Blažević, Jelena Janković, Slobodanka Petrinjac,
Ljiljana Rajković, Gordana Sever, Sonja Slošić, Damir Borojević, Nebojša Borojević,
Dragan Martinović, Jasmin Novljaković

Glazba: Željko Đeverlija, Ivan Farkaš, Marijan Grčić, Branko Kužnar

Scenografija: Vlasta Dabić

Asistenti: Davor Dukić

Inspicijent: Drago Franić

Rasvjeta: Duško Mirilović, Željko Josipović

KLIM KLEM (prema Aleksandru Obrenoviću), 1980.

„Opredijelivši se za angažirani teatar, Siščani su posegli za tekстом čije poruke jasno i nedvosmisleno idu u prilog vremenu u kojem žive, te pokušavaju upozoriti na sve opasnosti čije smo posljedice imali prilike sagledati u ne tako davnoj prošlosti. Uočivši vrijednost scenskog angažmana u suvremenom svijetu, redatelj Radovan Milanov insistirao je na sumornom ambijentu svijeta pod egzistencijalnim ponorom iz čije će krize izaći deformirani politički svijet predložen kao spasilac tog svijeta, a u 22 stvari, u svojoj suštini, donijet će samo humanitarnu destrukciju.“

(Himzo Nuhanović: *Izvadak iz pismenog izvještaja s Festivala dramskih amatera Hrvatske 19. – 24. svibnja 1980.*)

Redatelj: Radovan Milanov

Izvođači: Nebojša Borojević, Milenko Dabić, Slobodanka Petrinjac, Sonja Slošić, Ivana Konjetic, Branko Pavičić, Mladen Vuruna, Nenad Stazić, Davor Bebek, Slavko Lukačić, Damir Borojević, Jasmin Novljaković, Damir Borić, Jadranka Kovačević, Nena Blažević, Dubravko Tomljanović, Đurđa Draženović, Dragan Martinović, Jelena Janković, Blanka Lalić, Ivan Farkaš, Marijan Grčić, Krešo Marmilić, Mladen Šesto, Hasan Veletanlić

Scenografija: Milan Milaković

Kostimografija: kolektiv

Rasvjeta: Dušan Mirilović, Kruno Vukelić

Ton: Željko Josipović, Hasan Veletanlić, Nedjeljko Lambaša

Inspicijent: Tihomir Krunić, Željko Bunjevac

Glazba: Ivan Farkaš

Likovnjak: Milan Milaković

Foto: Davor Bebek

Oprema: Darko Čonkić

VODNIK POBJEDNIK (Radovan Ivšić), 1981.

„Iz nekoliko stranica Ivšićeva teksta, šestero mladih glumaca, potpomognutih malim glazbenim sastavom, izvukli su sublimnu i prije svega govorom tijela iskazanu poetsku priču, u kojoj životna radost jedno djetinje naivno osjećanje svijeta pobjeđuje malignu agresivnost koja bi htjela uništiti sve što je na ovom svijetu lijepo, prirodno, ljudsko.“

(Dalibor Foretić: *Vjesnik*, 3. lipnja 1981.)

Izvođači: Jasmin Novljaković, Sanja Hinić, Dragan Martinović, Nebojša Borojević, Jadranka Kovačević, Damir Borić

Glazba: Mladen Šesto, Igor Cvitković, Krešo Marmilić, Miljenko Žamarija

Usuglašivač ideja: Mladen Merzel

Pomoćnik usuglašivača ideja: Ivana Konjetic

Ozvučivač: Vladimir Subanović

Sabirnik: Damir Šipuš

Osvjetljivač: Željko Josipović

BAJKA O TRI PRAŠČIĆA (kolektiv), 1982.

„Baka i Vuk sklapaju ugovor da će Vuk za nju uzgojiti praščiće, a ona će mu zauzvrat dati Crvenkapicu za ženu. Vuk danju tovi praščiće, a Crvenkapica obnoć, ne želeći se udati za njega, osvješćuje ih, pričajući im „Komunistički manifest.“... „Ta trpkava alegorija htjela je u svoju skromnu fabulicu smjestiti mnogo velikih, sudbonosnih ideja, maltene jezgrovit sažetak čitave povijesti ovog našeg velikog tragičnog stoljeća, u kojem istine nikad nisu bile veće i zablude tragičnije. Htjelo se u toj predstavi prikazati i revolucionarno osvješćenje radničke klase, i kompromiserstvo njezinih vođa i dogmatsko skamenjivanje revolucionarne linije, i pragmatizam svijeta kapitala, i degradaciju koju sa sobom nose potrošačko društvo...“

(Dalibor Foretić: *Vjesnik*, 16. srpnja 1983.)

Izvođači: Nebojša Borojević, Jadranka Kovačević, Sanja Hinić, Damir Borojević, Damir Borić, Jasmin Novljaković, Ivan Jadranko Farkaš

Usuglašivač ideja: Mladen Merzel

Tehnika i slično: Vladimir Subanović, Željko Josipović, Drago Franić, Ivica Drnić, Tihomir Krunić, Čedomir Marinković, Dušan Mirilović

IGOR P. (kolektiv), 1983.

„Igor P' je predstava koja se bavi represijom, donosi na pozornicu i kazališno varira temu: sudbine pojedinca prema mehanizmu vlasti, kroz jedan okvir, neke vrste scen-skog novog romantizma.“

(Gradimir Gojer: *Nedjeljna Dalmacija*, 26. lipnja)

„Daska“ je naime čvrst kolektiv, uigran, pun izvrsnih pojedinaca i s uvijek preciznom idejom teksta koju zna na pravi način moderno kazališno uobličiti i iznijeti pred publiku. Tako je bilo i ovoga puta u njihovoj izvedbi teksta „Igor P.“, koji su sami složili od već znanih ili pak dopisali da bi progovorili o traumama svijeta u kojem živimo. Ili točnije: o problemu terorizma.“

(J. Fiamengo, *Slobodna Dalmacija*, 15. lipnja 1983. godine)

Izvođači: Marijan Grčić, Damir Borojević, Ivančica Korošec, Radovan Milanov, Adela Rušković, Nataša Strmecky, Vlatka Rušković, Aleksandra Jurković, Nebojša Borojević, Miljenko Žamarija, Željko Josipović, Ivan Jadranko Farkaš, Predrag Milunić

Foto: Karlo Rosandić

Ton: Ivica Drnić

Rasvjeta: Dušan Mirilović

Dijaprojektor I: Drago Franić

Dijaprojektor II: Vladimir Subanović

Usuglašivač ideja: Mladen Merzel

JELIZAVETA BAM (projekt u dosluhu s Daniilom Harmsom), 1984.

„Daskaši“ projekt ostvaruju neposrednim „uvlačenjem“ publike u predstavu, razotkrivajući posljedice represije unose nemir, strah, osvajaju cijeli prostor zbivanja izjednačujući prostor kazališta i prostor gledališta.“... „Zasipaju nas nizom simbola, informacija, događaja, zvukova, pokreta u vremenu i prostoru. Projiciranjem crtica na temu lova, koji se „vrti“ usporedo s temeljnom „radnjom“ otvaraju u gledatelju do tada zatvorene asocijativne svjetove i sve ga više osposobljavaju da se opredijeli protiv represije, za slobodu.“

(Izvadak iz Saopćenja selekcijske komisije
24. Susreta kazališnih amatera Hrvatske
7. – 12. lipnja 1984. godine)

Izvođači: Adela Rušković, Vlatka Rušković, Nebojša Borojević, Mladen Merzel, Jadranka Kovačević, Jasmin Novljaković, Damir Borojević, Jasminka Jagačić, Damir Borić, Miljenko Žamarija, Dražen Krapljan, Zdravko Horvat, Ivan Farkaš i dr.

Tehnika: Vladimir Subanović, Željko Josipović, Drago Franić, Tihomir Krunić, Čedomir Marinković

Ton: Ivica Drnić

Rasvjeta: Dušan Mirilović

Usuglašivači ideja: kolektiv s naglaskom na Nebojšu Borojevića i Mladena Merzela

PIF, PAF, PUF (prema Danilu Harmsu i Vladimiru Majakovskom), 1985.

„To je najblaže rečeno svojevrsna opomena civilizaciji da može opstati i razvijati se, ali i uništiti sebe. A onda? Poslije moguće razornosti, čovjek je opustošen i nevidljiv, pa stoga ta ista razornost vraća želju za nastavak života s pravednijom šansom za radost.“

(Jelena Buinac: *Vjesnik Željezare*, 27. studenoga 1987.)

Izvođači: Damir Borojević, Nebojša Borojević, Jasmin Novljaković, Branko Kužnar

Glazba: Branko Kužnar

Usuglašivač ideja: Mladen Merzel

Tehnika: Dušan Mirilović, Željko Josipović, Čedomir Marinković, Zdravko Kovačević

AAAAA, 1987. (kolektiv)

„...prije svega odgovor je na situaciju u kojoj se ne samo kazališni amaterizam već i čitava naša kultura i velika obitelj društvenih djelatnosti danas nalazi. On je prije svega poziv na sjetu, ali i poziv na odustajanje od jedne tako romantične djelatnosti kao što je amaterizam. Pokazao nam je sav sjaj i bijedu amaterskog poziva, pokazao na njegovo lice i naličje, očitao hommage i rekvijem svih amaterskih nastojanja u trenutku današnjem.“

(J. Fiamengo: *Slobodna Dalmacija*, 26. 5. 1987.)

Izvođači: Damir Borojević, Nebojša Borojević, Jasmin Novljaković, Ivan Jadranko Farkaš, Dražen Josipović, Zdravko Kovačević, Tihomir Krunić, Dušan Mirilović, Zdravko Horvat, Dragan Martinović
Oni koje nećete vidjeti ili zapaziti: Čedomir Marinković, Željko Josipović, Branko Kužnar, Mladen Merzel, Mladen Krašić, Jovan Osterman, ostali

2593, 1989.

I ne sluteći nadolazeći Domovinski rat, DASKA priprema ambijentalnu predstavu u „opkoljenom“ Starom gradu pod nazivom 2593. Memorirajući događaj iz 1593. godine i kršćansku pobjedu nad Osmanlijama, postavlja predstavu u kojoj publika aktivno sudjeluje mijenjajući gledište u poznate tri kule te u samom atriju utvrde. U svakoj kuli odigrava se drugačije događanje, a finalna scena sisačke vojske koja odlazi u proboj i pobjeđuje agresore prikazana je u atriju. Ova, može se reći, herojska drama ujedno je i najveća produkcija DASKA-e s čak 50-ak sudionika.

Popis sudionika

A

Aichinger, Margareta – GITA
Arbutina, Miroslav – ARBE

B

Badanjak, Branko – MIŠKO
Banović, Ivica – KRATKI
Bebek, Davor
Bilandžić, Ernest
Biljak, Anastazija
Bjelajac Davorka
Blažević, Nena
Borić, Damir – BORIĆI
Borojević, Damir – CUNI
Borojević, Nebojša – BORKO
Božić, Željka
Bunjevac, Željko – BUNJA
Burzić, Branko – BURZA

C, Č, Ć

Cvekan, Tatjana
Cvitković, Igor – CVIKAČ
Čonkić, Darko – ČONKULA
Čubra, Mirela
Čurguz, Dragiša

D, Đ

Dabić, Milenko – MILJA
Dabić, Vlasta
Dragić, Lidija
Draženović, Đurđa – ĐUKA
Drnić, Ivica – ICE
Dukić, Davor – CVEBA
Đukić, Milan – ĐUKA
Đeverlija, Željko – GERO

F

Farkaš, Ivan – FARA
Franić, Drago – JOE
Frei, Sanja

G

Glavašević, Siniša
Golić, Branko – ŽGOLJO
Grčić, Marijan

H

Herceg, Tihana
Hinić, Sanja
Hodak, Davor – MAKS
Horvat, Zdravko – PIŠKEC
Hrs, Vlatko

I, J

Ivanković, Damir
Jagačić, Jasminka
Jakše, Vlado
Janković, Jelena
Jasić, Dražen – JAS
Jeličić, Željko – ĐUKA
Josipović, Dražen – PIJAJ
Josipović, Željko – ŽELJA
Jurković, Aleksandra – SANDRA

K

Kelčec, Igor
Klobučar, Darko – ZEC
Konjetić, Ivana
Korošec, Ivančica
Kosić, Tihomir
Kovačević, Jadranka – MICA
Kovačević, Milenko – FLEKA
Kovačević, Zdravko – ZDRAVAC
Kraljević, Valerija
Krapljan, Dražen – KRAP
Krašić, Mladen
Krunić, Tihomir – TIHO
Kuzmanović, Danijela
Kužnar, Branko – ŽAN

L

Lalić, Blanka
Lambaša, Nedjeljka
Lukačić, Slavko – SLAVE

M, N

Madunić, Marija
Marenčić, Ana
Marić, Miroslav
Marinčić, Ana
Marinković, Čedomir – ČEDO
Marmilić, Krešo
Martinović, Dragan – BELI

Matijašević, Dobrila
Mihaljević, Ante
Mirilović, Dušan – MEČ
Merzel, Mladen – MERO
Mesić, Manuela
Milaković, Milan – ŠERO
Milanov, Radovan – RAMBA
Milunić, Predrag – MILS
Miškov, Renato – RENAC
Muždeka, Nenad – NENO
Muždeka, Svjetlana – CECA
Novljaković, Jasmin

O, P

Ostrman, Dražen – OSKAR
Pajagić, Dijana
Paulin, Zlatko – BRKO
Pavičić, Branko – PATAK
Pavičić, Diana
Perković, Josip Juraj
Petrinjac, Slobodanka – BOBA
Poljak, Ksenija
Požega, Mirna
Pribičević, Milenko-PEMPA

R

Rajković, Ljiljana
Ričko, Darko – RIKI
Rogulja, Vesna
Rosandić, Karlo
Rupčić, Jelena
Rušković, Adela
Rušković, Vlatka

S

Sabljak, Damir – SPAS
Sabljak, Josip – PEPA
Savković, Milan – LUJO
Sekulić, Saša
Slošić, Sonja

Stazić, Nenad
Strmecky, Nataša
Subanović, Vladimir – LJALJAC

Š

Šarčević, Zlatko – ŠARAC
Šesto, Mladen – ŠEVA
Šipuš, Damir – ŠIPA
Štengl, Dubravko – DUDO

T

Tomić, Saša
Tomljanović, Dubravko – DOK
Turk, Siniša – FABO

V, Ž

Vadla, Silvije
Vidović, Siniša – CEZAR
Veletanlić, Hasan – ACO
Vinšek, Adela
Vojnović, Tihana
Volarević, Boris – BOC
Vrban, Ines
Vrbanus, Nenad – NENO
Vukelić, Kruno
Vuković, Đurđica
Vukušić, Mario – JIMMY
Vuruna, Mladen
Žamarija, Miljenko – ŽAMA

I ostali, nenamjerno izostavljeni, ali jednako bitni sudionici djelovanja Studentske dramsko-recitatorske družine DASKA.

Summary

Enthusiasm Called DASKA: The History of the Amateur Drama Theatre DASKA, 1976–1989

UDK: 792(497.5Sisak):061.2

This paper explores the history of the amateur theatre group **DASKA** from Sisak, founded in 1976, within the broader context of cultural and political developments in Sisak during the 1970s and 1980s. The analysis begins with the issues of cultural policy in the socialist period—such as the lack of a systematic strategy, financial and personnel shortages, and the gap between institutional and popular culture—which provided the foundation for the emergence of alternative cultural initiatives. The authors demonstrate how **DASKA** evolved through three developmental phases: the first (marked by its formation and early successes), the second (characterized by consolidation, greater organizational stability, and a recognizable style), and the third (defined by original productions and the establishment of its own venue, the „Daskoteka“).

DASKA is interpreted not only as a theatre group but also as a broader cultural movement that brought young people together and shaped an alternative cultural identity for Sisak outside official institutions. Particular attention is paid to its performances, reviews, and awards, which highlight the troupe's visible influence in the Socialist Republic of Croatia, in Yugoslavia, and more broadly in Europe.

The study is based on archival sources (despite their fragmentary nature), printed media, and oral histories of members, thereby compensating for the lack of institutional documentation. It concludes that, in the context of socialist cultural policy, **DASKA** represented an alternative cultural expression that left a lasting mark on the cultural history of Sisak. As an appendix, the paper provides a list of performances, participants, and members of the troupe, adding documentary value to the research.

Keywords: **DASKA** (Sisak), theatre, culture, Sisak, amateur theatre

Prva službena fotografija članova DASKA-e, 1976.
Autor: Damir Borojević – CUNI.
Privatna zbirka: Drago Franić – JOE

Fotografija predstave „2593.“, 1989.
Autor: Karlo Rosandić
Privatna zbirka: Karlo Rosandić

KLIMKLEM

DA S K A
THEATRE

Plakat predstave „Klim – klem“

Dizajn: M. Milaković – ŠERO

Privatna zbirka: Nebojša Borojević – BORKO

Fotografija predstave „Vodnik pobjednik“, Daskoteka – Sisak, 1981.

Autor: Nepoznat

Privatna zbirka: Drago Franić – JOE

